

COP31

31.
Birleşmiş
Milletler
İklim Değişikliği
Konferansı
COP31

31. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı

POLİTİKA BELGESİ

Şubat 2026

Hazırlayan

Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor)
İsveç Çocuk ve Gençlik Örgütleri Ulusal Konseyi (LSU)

Kapak Fotoğrafı

Daniel Leal-Olivas / AFP

info@go-for.org | www.go-for.org
info@lsu.se | www.lsu.se

Bu politika belgesi/notu, 22-28 Şubat 2026 tarihlerinde Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor) ve İsveç Çocuk ve Gençlik Örgütleri Ulusal Konseyi (LSU) tarafından ortaklaşa düzenlenen 'Çevresel Sürdürülebilirlik ve Adalet Değişim Programı: Faz II'ye İsveç'ten katılan katılımcıların görüşlerini, yaklaşımlarını ve taleplerini yansıtmaktadır.

Bu belge, program süresince paylaşılan kolektif içgörülerini ve perspektifleri temsil eder ve LSU'nun resmî görüşlerini veya politikalarını yansıtmaz. Bu belgede 'LSU' ifadesi kullanıldığında, bu yalnızca değişim programına katılan LSU katılımcılarını ifade etmekte olup, kurumun tamamını kapsamamaktadır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz: Neden Bu Politika Belgesi, Neden Şimdi?.....	4
1. Giriş.....	5
1.1. Analitik çerçeve.....	5
1.2. Odak ve kapsam.....	5
1.3. Belgenin yapısı.....	6
2. COP30'a yapısal bir perspektiften bakış: Ne oldu ve neden?.....	6
2.1. COP30'un resmi sonuçları.....	6
2.1.1. Uyum finansmanının üç katına çıkarılması ve göstergeler.....	6
2.1.2. Emisyon azaltım planları.....	7
2.1.3. Küresel iklim eylem gündemi ve uygulama çerçeveleri:.....	7
2.2. Temel görüş ayrılıkları ve sınırlı ilerleme alanları.....	7
2.2.1. Fosil yakıtların aşamalı olarak terk edilmesine yönelik bağlayıcı ifadenin yokluğu:.....	7
2.2.2. Fosil yakıtlardan çıkış ve ormansızlaşmanın tersine çevrilmesine yönelik yol haritaları:.....	7
2.2.3. İklim finansmanı mimarisinin piyasa odaklı kalması:.....	8
2.4 Yapısal bir perspektiften değerlendirme.....	8
3. COP31'e giden süreçte Türkiye ve İsveç.....	8
3.1. İklim politikası tasarımı: Piyasa inşası ve düzenlemeden arındırılmış özel yönetim yoluyla uygulama.....	9
3.2. Zayıf azaltım hedefleri ve geciken dönüşüm.....	10
3.3. İklim markalaması olarak Sıfır Atık: Eşitsiz ekolojik değişim ve gençlik güvencesizliği.....	12
3.4. Sivil alan, gençlik örgütlenmesi ve teknokratik iklim yönetişiminin sınırları.....	13
4. Politika önerileri.....	15
4.1 İklim yönetişimini piyasa genişlemesi yerine yeniden dağıtım eksenine oturtmak.....	15
4.2. Kayıp ve hasar fonu'nun adalet temelli finansman yoluyla güçlendirilmesi.....	16
4.3. Fosil yakıtlardan çıkışa yönelik bağlayıcı yol haritalarına taahhüt.....	16
4.4. 'Yeşil Büyüme' söylemlerinin reddedilmesi ve büyüme sonrası politika çerçevelerinin benimsenmesi.....	16
4.5. Ekolojik boşaltımı önlemek için küresel atık ve çıkarım ekonomilerinin düzenlenmesi.....	17
4.6. Gençlik katılımının takdire bağlı Bir uygulama değil, bir hak olarak güvence altına alınması.....	17
4.7. İklim eyleminin ön koşulu olarak sivil alanın korunması.....	17
4.8. Yeşil dönüşümde emek hakları ve sosyal korumanın merkeze alınması.....	18
4.9. COP süreçlerinin ve iklim yönetişiminin yeniden siyasallaştırılması.....	18

Önsöz: Neden Bu Politika Belgesi, Neden Şimdi?

Bu politika belgesi, uluslararası iş birliğinin temellerinin sistematik olarak zayıflatıldığı bir dönemde bir araya gelen Türkiye ve İsveç'ten gençlik örgütlerinin ortak sesini temsil etmektedir. Küresel yönetişimi şekillendiren çok taraflı kurumlar, siyasi tercihler sonucunda giderek etkisiz hâle getirilmektedir: uluslararası anlaşmalar terk edilmekte, uluslararası kuruluşlara sağlanan finansman geri çekilmekte ve uluslararası hukukun otoritesi açıkça zayıflatılmaktadır.

Küresel iklim yönetişimi bu gerçeklikten bağımsız değildir. Günümüzde COP süreçleri, parçalanma, güç asimetrisi ve kolektif sorumluluğa yönelik siyasi bağlılığın zayıfladığı bir uluslararası düzen içinde ilerlemektedir. Bu bağlamda, iklim zirveleri, hedeflerin söylem düzeyinde sürekli teyit edildiği, ancak dönüşüm için gerekli siyasi ve ekonomik koşulların ertelendiği ya da bilinçli olarak kaçınıldığı alanlara dönüşme riski taşımaktadır.

Tam da bu koşullar altında müdahil olmayı seçiyoruz. Uluslararası iş birliğinin bilinçli biçimde içinin boşaltıldığı bir dönemde, ulusötesi ve gençlik öncülüğünde politika üretmek başlı başına siyasi bir eylemdir.

Bu politika belgesi, teknokratlar tarafından değil, gençler tarafından ve gençler için, COP30 ile COP31 arasındaki ve giderek 'iddia'dan 'uygulama'ya geçiş olarak çerçevelenen kritik bir dönemde kaleme alınmıştır. Ancak yapısal dönüşüm olmadan yürütülen uygulama, iklim krizini yaratan ekonomik modelleri pekiştirme riski taşımaktadır. Piyasa merkezli iklim yönetişimi, büyümeye bağımlı kalkınma stratejileri ve hak sahiplerinin karar alma süreçlerinden dışlanması, iklim adaletini sağlayamaz.

Gençler sıklıkla iklim politikalarının gelecekteki paydaşları olarak çerçevelenmektedir. Bu yaklaşımı reddediyoruz. Gençler, başka yerlerde alınan kararların pasif yararlanıcıları değildir; yaşamları hâlihazırda iklim krizinin etkileri, ekonomik güvencesizlik ve daralan demokratik alan tarafından şekillendirilen bugünün siyasi aktörleridir. Bu çoklu krizlerin kesişiminde, gençlerin müdahalesi sembolik değil, zorunludur.

Bu politika belgesi, Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor) ile İsveç Çocuk ve Gençlik Örgütleri Ulusal Konseyi (LSU) arasında yürütülen bir değişim programının ürünü olup, ortak analizlere, deneyimlere ve kolektif siyasi çalışmaya dayanmaktadır. COP31 sürecine giderken, farklı ulusal bağlamlardan gençlerin perspektiflerini bir araya getirerek ortak yapısal sorunları ve paylaşılan talepleri ortaya koymaktadır.

Bu politika belgesi, uluslararası iklim yönetişiminin mevcut durumunu meşrulaştırmayı amaçlamamaktadır. Aksine, bu alan içinde siyasi alanı yeniden sahiplenmeyi hedeflemektedir. Eleştirel kalkınma ekonomisi, iklim adaleti ve büyüme sonrası düşünceye dayanan bu metin, iklim krizini teknik bir soruna indirgerken yapısal nedenlerini olduğu gibi bırakan yaklaşımlara karşı çıkmaktadır.

Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor)
İsveç Çocuk ve Gençlik Örgütleri Ulusal Konseyi (LSU)

1. Giriş

Bu politika belgesi şu temel argümanı ileri sürmektedir: Gayrisafi Yurt İçi Hasıla (GSYH) büyüme zorunlulukları, piyasa temelli araçlar ve özel çıkarlar tarafından şekillendirilen iklim yönetişimi, iklim krizine etkili ve adil bir yanıt üretme açısından yapısal olarak yetersizdir. Onlarca yıllık müzakerelere rağmen bu yaklaşımlar, gerekli ölçekte emisyon azaltımını sağlamada başarısız olmuş, aynı zamanda toplumsal, ekonomik ve kuşaklar arası eşitsizlikleri yeniden üretmiştir.

Bu politika belgesi, iklim değişikliğini verimlilik artışları, finansal araçlar ve gönüllü taahhütler yoluyla çözülebilecek teknik bir koordinasyon sorunu olarak ele alan baskın politika çerçevelerinden ayrılmaktadır. Bunun yerine, iklim krizini; büyüme, rekabet ve sermaye birikimini ekolojik sınırlar ve toplumsal refahın önüne koyan kalkınma modellerine dayanan siyasi ve ekonomik bir sorun olarak değerlendirmektedir.

1.1. Analitik çerçeve

Bu analiz, eleştirel kalkınma çalışmaları, yapısalci siyasi iktisat ve büyüme sonrası düşüncenin bir sentezine dayanmaktadır. Yapısalci perspektife göre, iklim dönüşümü; değişimin temel itici gücü olarak piyasalara dayanmak yerine, devletin planlama, düzenleme ve kamu yatırımlarındaki etkin rolünü gerektirir. Piyasa odaklı kalkınma yollarının eşitsizlikleri derinleştirdiği ve demokratik tercihleri sınırladığı uzun süredir ortaya konmuştur; bu dinamikler günümüz iklim politikalarında da açıkça görülmektedir.

Büyüme sonrası (Post-growth) ve küçülme (degrowth) literatürü, ekonomik büyümenin gerekli ölçekte ve hızda madde ve enerji kullanımından ayrıştırılabileceği varsayımını sorgulamaktadır. İklim istikrarının, yüksek tüketim düzeyine sahip ekonomilerde büyümenin sürdürülmesi ile bağdaşmadığı güçlü biçimde ortaya konmaktadır. Buna ek olarak, 'donut ekonomisi' çerçevesi, ekonomik sistemlerin genişleme yerine yeterlilik, yeniden dağıtım ve toplumsal temeller doğrultusunda yeniden yönlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu perspektifler birlikte değerlendirildiğinde açık bir sonuca işaret etmektedir: büyüme hedeflerine ve özel karlılığa tabi kılınan iklim politikaları, yapısal nedenleri ele almak yerine sorunların yalnızca belirtilerini yönetmeye devam edecektir.

1.2. Odak ve kapsam

Bu politika belgesi, COP30 ile COP31 arasındaki siyasi döneme odaklanmaktadır. COP30, mevcut iklim yönetişiminin hem imkanlarını hem de sınırlarını ortaya koyan bir an olarak ele alınmaktadır. Uygulama söylemi baskın hâle gelmiş olsa da, izlenen uygulama biçimi büyük ölçüde piyasa merkezli ve büyümeye bağımlı modellerle uyumlu kalmaktadır. Bu nedenle COP31,

mevcut yaklaşımların pekiştirilmesi ile iklim yönetişiminin kamu sorumluluğu, yeniden dağıtım ve demokratik katılım doğrultusunda yeniden yönlendirilmesi arasında bir tercih noktası olarak öne çıkmaktadır.

Bu bağlamda, politika belgesi iklim yönetişiminin gençlik hakları üzerindeki etkilerine özel bir önem atfetmektedir. Gençler, iklim krizinden orantısız biçimde etkilenmekle kalmamakta, aynı zamanda iklim politikasını şekillendiren karar alma süreçlerinden sistematik olarak dışlanmaktadır. Bu metin, gençleri iklim eyleminin gelecekteki yararlanıcıları olarak değil, siyasi katılımları meşruiyet ve etkinlik açısından merkezi öneme sahip olan bugünün hak sahipleri olarak ele almaktadır.

1.3. Belgenin yapısı

Bu politika belgesinin geri kalanı şu şekilde yapılandırılmıştır: Bölüm 2, COP30'un somut çıktılarının değerlendirmesini sunmakta ve bunları yukarıda ortaya konan analitik çerçeve doğrultusunda analiz etmektedir. Bölüm 3, COP31'e giden süreçte Türkiye ve İsveç'in pozisyonlarını incelemek; makro düzeydeki iklim politikaları ve yönetim tercihlerinin her iki bağlamda gençlerin yaşam koşullarını ve haklarını nasıl şekillendirdiğine odaklanmaktadır. Bölüm 4 ise iklim yönetişimini büyüme, piyasa ve özel çıkarların ötesine taşıyarak kamu planlaması, yeniden dağıtım ve anlamlı gençlik katılımı doğrultusunda yeniden yönlendirmeyi amaçlayan politika önerilerini sunmaktadır.

2. COP30'a yapısal bir perspektiften bakış: Ne oldu ve neden?

2.1. COP30'un resmi sonuçları

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı'nın 30.su (COP30), 10-22 Kasım 2025 tarihleri arasında Brezilya'nın Belém kentinde gerçekleştirilmiştir. Zirve, Başkanlık tarafından küresel iklim rejimini taahhütlerden somut uygulamaya taşımayı amaçlayan 'uygulama COP'u' olarak çerçeveselendirilmiştir. Ancak uygulamada COP30, önceki taahhütlerin yeniden teyidi, sınırlı kurumsal taahhütler ve diplomatik uzlaşılardan bir karışımını üretmiş; buna karşın iklim yönetişiminde yapısal dönüşümleri güvence altına almakta yetersiz kalmıştır.

2.1.1. Uyum finansmanının üç katına çıkarılması ve göstergeler

COP30'un başlıca çıktılarından biri, gelişmekte olan ülkeler için iklim uyum finansmanının 2035 yılına kadar üç katına çıkarılması yönünde çalışma konusunda varılan uzlaşma olmuştur. Bu kapsamda yıllık yaklaşık 1,3 trilyon ABD doları düzeyine ulaşan bir artış eğilimi öngörülmüştür. Bu gelişmeye, Paris çerçevesi altında uyum ilerlemesini izlemeyi amaçlayan 59 küresel

göstergenin kabulü eşlik etmiş ve iklim uyum çabalarının izlenmesi ile koordinasyonunun güçlendirilmesine yönelik resmî bir taahhüt ortaya konmuştur.

2.1.2. Emisyon azaltım planları

COP30 öncesinde ve sırasında birçok taraf, güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanlarını (NDC'ler) sunmuştur. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) tarafından hazırlanan bir sentez raporu, bu güncellenmiş taahhütlerin tam olarak uygulanması halinde sera gazı emisyonlarının 2035 yılına kadar 2019 seviyelerine kıyasla yaklaşık %12 oranında azalabileceğini ortaya koymaktadır. Ancak bu düzey, küresel ısınmayı 1,5 °C ile sınırlamak için gerekli azaltımların oldukça gerisinde kalmaktadır; uzmanlara göre bu hedefe ulaşmak, 2019 seviyelerine kıyasla genellikle %35 veya daha fazla oranında daha derin kesintiler gerektirmektedir.

2.1.3. Küresel iklim eylem gündemi ve uygulama çerçeveleri:

COP30 ayrıca, COP21'den bu yana hayata geçirilen bir dizi iklim çözümü ve taahhüdün koordinasyonu ve hızlandırılmasına yönelik planları içeren Küresel İklim Eylemi üst düzey gündemini ilerletmiştir. Bu girişimler, sektörler arası iklim çözümleri konusunda iş birliğini somutlaştırmayı amaçlayan daha geniş bir 'Eylem Gündemi'nin parçası olarak konumlandırılmıştır.

2.2. Temel görüş ayrılıkları ve sınırlı ilerleme alanları

2.2.1. Fosil yakıtların aşamalı olarak terk edilmesine yönelik bağlayıcı ifadenin yokluğu:

COP30'daki en tartışmalı siyasi konulardan biri, fosil yakıtların aşamalı olarak terk edilmesine yönelik üzerinde uzlaşmış bir yol haritasının bulunmaması olmuştur. Çok sayıda taraf bu yönde bir ifadenin nihai metne dahil edilmesini savunmuş olsa da, resmi metin fosil yakıtların aşamalı olarak terk edilmesi veya sübvansiyonların reformuna ilişkin açık taahhütler ya da takvimler içermemiştir. Bu eksiklik, konferansın azaltım hedeflerine ilişkin ilerleme açısından önemli bir boşluk olarak geniş ölçüde değerlendirilmiştir.

2.2.2. Fosil yakıtlardan çıkış ve ormansızlaşmanın tersine çevrilmesine yönelik yol haritaları:

Müzakereler sırasında, fosil yakıtlardan çıkış ve ormansızlaşmanın tersine çevrilmesine yönelik somut yol haritaları üzerinde uzlaşmaya varılması planları onlarca ülkenin geniş desteğini almıştır. Ancak bu öneriler, nihai müzakere metinlerine dahil edilmemiştir. Bunun yerine, COP30 Başkanlığı bu tür yol haritalarının UNFCCC süreci dışında geliştirileceğini belirtmiştir.

2.2.3. İklim finansmanı mimarisinin piyasa odaklı kalması:

İklim finansmanının artırılmasına yönelik taahhütler bulunmakla birlikte, odak noktası özel yatırımların ölçeklendirilmesi, karma finansman ve risk paylaşım araçlarının genişletilmesi üzerinde kalmıştır. Buna karşılık, hibe temelli kamu finansmanına yönelim ya da küresel sermaye akışlarındaki yapısal eşitsizliklerle yüzleşen mekanizmalara doğru açık bir dönüşüm sağlanmamıştır.

2.4 Yapısal bir perspektiften değerlendirme

Yapısal siyasal iktisat ve büyüme sonrası perspektiften bakıldığında, bu çıktılar iklim yönetişiminde dönüşümden ziyade sürekliliğe işaret etmektedir:

- **Dönüşüm yerine mevcut yaklaşımların sürdürülmesi:** Uyum finansmanının üç katına çıkarılması ve göstergelerin genişletilmesi, yeniden dağıtım ya da eşitlik temelli politikalara yönelimden ziyade mevcut mekanizmaların kurumsal olarak güçlendirilmesini temsil etmektedir.
- **Yapısal dönüşüm olmadan uygulama:** Fosil yakıtların aşamalı olarak terk edilmesine yönelik bağlayıcı bir ifadenin yokluğu ve piyasa odaklı finansmanın güçlendirilmesi, büyümeye bağımlı ve özel çıkarlar tarafından yönlendirilen baskın yaklaşımların iklim rejiminin merkezinde kalmaya devam ettiğini göstermektedir.
- **Devredilen siyasi sorumluluk:** Bazı unsurların (fosil yakıtlar ve ormansızlaşmaya ilişkin yol haritaları gibi) UNFCCC kapsamındaki resmi anlaşmalar dışında ele alınmasına yönelik karar, siyasi açıdan hassas konularla bağlayıcı uluslararası çerçeveler içinde yüzleşmek yerine bunların ertelenmesi ya da parçalı biçimde ele alınması eğilimine işaret etmektedir.

Bu nedenle, COP30'un teknik ve usule ilişkin kademeli ilerlemeler sağladığı, ancak etkili iklim eylemini tarihsel olarak sınırlayan yapısal koşulları temelden dönüştürmediği görülmektedir. Bu durum, uygulamanın adil, hakkaniyetli ve dönüştürücü iklim yollarıyla nasıl uyumlu hâle getirileceğine ilişkin soruları açık bırakmaktadır.

3. COP31'e giden süreçte Türkiye ve İsveç

Bu bölüm, Türkiye ve İsveç'i COP30-COP31 aralığında gençlik hakları perspektifiyle konumlandırmaktadır. Ulusal iklim politikası tercihlerinin ve bu tercihlerin şekillendiği siyasi ve sivil ortamın, gençlerin yaşam deneyimlerini, katılım olanaklarını ve iklimle ilgili yük ve faydaların dağılımını nasıl etkilediğine odaklanmaktadır.

3.1. İklim politikası tasarımı: Piyasa inşası ve düzenlemeden arındırılmış özel yönetim yoluyla uygulama

COP31'e yaklaşılırken, hem Türkiye'de hem de İsveç'te iklim politikası tasarımı ortak bir yapısal eğilimi ortaya koymaktadır: iklim yönetişimi, farklı kurumsal yollar üzerinden gerçekleşmekle birlikte, giderek piyasa ile uyumlu araçlar ve düzenlemeden arındırılmış özel yönetim üzerinden şekillendirilmektedir. Türkiye'de bu yönelim açık ve yasal olarak düzenlenmiş durumdayken, İsveç'te daha çok düzenleyici aşınma ve değişen siyasi öncelikler yoluyla kademeli olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de İklim Kanunu, iklim politikasının hukuki ve kurumsal temelini, merkezine piyasa inşasını—özellikle ulusal bir Emisyon Ticaret Sistemi'ni (ETS)—yerleştirerek oluşturmaktadır. Azaltımı kamu planlaması, sektörel dönüşüm ya da doğrudan kamu yatırımı meselesi olarak ele almak yerine, yasa 'uygulama'yı ağırlıklı olarak karbon fiyatlandırması, finansal araçlar ve özel sermayenin harekete geçirilmesi üzerinden tanımlamaktadır. Emisyon tahsisatları alınıp satılabilir varlıklar olarak değerlendirilmekte; iklim politikası ise sermaye piyasası araçları, bankacılık finansmanı ve diğer finansal mekanizmalar aracılığıyla hayata geçirilerek finansallaşma iklim yönetişiminin yapısına doğrudan yerleşmektedir.

Kritik olarak, ETS kapsamında elde edilen gelirler kamu iklim harcamalarına ya da yeniden dağıtım odaklı sosyal yatırımlara tahsis edilmemektedir. Bunun yerine, bu gelirler döner fonlar ve benzeri mekanizmalar aracılığıyla yeniden özel sektöre yönlendirilmekte; böylece 'yeşil dönüşüm' finansmanının, evrensel kamu hizmetlerini, adil geçiş önlemlerini veya gençlik odaklı istihdam stratejilerini desteklemek yerine büyük ölçüde piyasa aktörleri arasında dolaştığı kapalı bir finansal döngü güçlendirilmektedir. Kurumsal düzeyde ise bu piyasa merkezli yönelim, düzenleyici ve ekonomik otoritelerin ağırlıkta olduğu bir yönetim yapısıyla pekiştirilmektedir; danışma ve koordinasyon işlevleri iş dünyasını temsil eden yapılarla yakın biçimde bağlantılıdır. Gençlik örgütleri ve sivil toplumun katılımı hak temelli bir yaklaşım yerine takdire bağlı biçimde ele alınmakta, bu da katılımı esaslı olmaktan ziyade koşullu ve usule indirgenmiş hâle getirmektedir.

İsveç, sıklıkla çevresel yönetiminde öncü bir ülke olarak görülse de, son gelişmeler özel yönetim ve düzenleme karşıtlığına doğru, daha kurumsallaşmış olsa da benzer bir kaymaya işaret etmektedir. İsveç'te düzenlemelerin gevşetilmesinin etkileri daha incelikli olmakla birlikte daha az önemli değildir. Sağ eğilimli siyasi önceliklerin artan etkisi, düzenleyici çerçevelerin kademeli olarak aşınmasına yol açmış, politikalar giderek kurumlar vergisinde indirimler ve çevresel denetimin azaltılması yoluyla iş dünyasının çıkarlarını gözetir hâle gelmiştir. Bunun açık bir örneği, biyolojik çeşitlilik kaybı ve karbon tutma kapasitesi üzerindeki etkileri iyi bilinen açık kesim uygulamalarının sürmeye devam ettiği ormancılık sektöründeki deregülasyondur. Sektöre

hâkim olan özel ormancılık şirketleri, politika yapım süreçleri üzerinde önemli bir etki kurmakta ve daha sıkı çevre düzenlemelerine karşı sürekli direnç göstermektedir.

Bu yönelim, hükümetin İklim Bakanlığı'nı İş ve Girişimler Bakanlığı ile birleştirme önerisinde de yansımaktadır. Bu durum, iklim yönetişiminin giderek ekonomik rekabetçilik ve sanayi politikası hedeflerine tabi kılındığı kurumsal bir yeniden yapılandırmaya işaret etmektedir. Bu birleşme, iklim politikası yapımının özerkliğini güçlendirmek yerine, çevresel hedeflerin daha geniş bir büyüme odaklı politika çerçevesi içinde ikincil bir konuma indirgenmesini gözler önüne sermektedir.

"Her iki ülkedeki bu gelişmeler, büyümeye bağımlı ekonomilerde gözlemlenen ortak bir örüntüyü yansıtmaktadır: iklim hedefleri, mevcut birikim rejimlerinde kesintiyi en aza indiren araçlar aracılığıyla takip edilmektedir. Türkiye'de bu durum açık biçimde piyasa inşası ve finansallaşma şeklinde ortaya çıkarken, İsveç'te, görünürde güçlü kurumsal çerçeveler içinde deregülasyon ve özel sektör çıkarlarının önceliklendirilmesi yoluyla kendini göstermektedir. Her iki durumda da ortaya çıkan sonuç, dönüştürücü değişim yerine mevcut ekonomik yapılarla uyumu önceleyen bir iklim yönetişimi modelidir.

Bu paralellik, gençlik ve kuşaklar arası adalet açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır. İklim politikası piyasa teşvikleri ve düzenlemeden arındırılmış özel yönetim etrafında tasarlandığında, dağılımsal sonuçlar ikincil bir mesele olarak ele alınmaktadır. Gençler, korunma, katılım ve maddi güvenceye bugünden hak sahibi aktörler olarak değil; piyasa odaklı dönüşümlerin gelecekteki yararlanıcıları olarak konumlandırılmaktadır. Bu tasarımın sonuçları, özellikle zayıf azaltım hedeflerine ve fosil yakıtlara bağımlılığı sürdüren enerji stratejilerine dayanan iklim politikalarında daha görünür hâle gelmektedir. Bu konular bir sonraki alt bölümde ele alınmaktadır.

3.2. Zayıf azaltım hedefleri ve geciken dönüşüm

İklim eylemine yönelik resmi taahhütlere rağmen, bağımsız değerlendirmeler Türkiye'nin azaltım seyrini Paris Anlaşması'nın küresel ısınmayı 2 °C'nin oldukça altında tutma ve 1,5 °C için çaba gösterme hedefiyle büyük ölçüde uyumsuz olarak nitelendirmektedir. Climate Action Tracker (CAT) verilerine göre, Türkiye'nin mevcut politikaları ve iklim eylemi 'Çok yetersiz' olarak değerlendirilmektedir; bu da politikaların, küresel ısınmayı 3 °C'nin altında sınırlayan patikalarla dahi uyumlu olmadığını, 1,5 °C hedefinden ise oldukça uzak olduğunu göstermektedir. Bu sınıflandırma, Türkiye'nin iklim stratejisinin yapısal özelliklerini yansıtmaktadır; bunlar arasında zayıf sektörel hedefler, sınırlı uygulama yolları ve yüksek emisyonlu altyapının sürdürülmesi yer almaktadır.

"CAT, bu değerlendirmenin temel belirleyicilerine de dikkat çekmektedir. Öncelikle, Türkiye'nin Ulusal Katkı Beyanı (NDC), 1,5 °C hedefiyle uyumlu bilim temelli ölçütlere karşılık gelen mutlak

emisyon azaltımlarını içermemektedir. Bunun yerine mevcut NDC çerçevesi, emisyonların 2030'ların ortalarına kadar artmaya devam etmesine ve ancak sonrasında dengelenmesine izin vermekte; bu da azaltım gerekliliğini yapısal olarak geciktiren bir tasarım ortaya koymaktadır. 1,5 °C hedefiyle uyumlu modelleme çalışmaları, Türkiye'nin emisyonlarını 2030 yılına kadar yaklaşık 310 MtCO₂e ve 2035 yılına kadar 240 MtCO₂e seviyesine düşürmesi gerektiğini göstermektedir. Buna karşılık, Türkiye'nin mevcut politikaları bu eşiklerin oldukça üzerinde emisyon seyrine izin vermekte, fosil yakıt tüketiminin ve genişlemesinin sürmesini mümkün kılmaktadır.

İkinci olarak, Türkiye'nin azaltım mimarisindeki zayıf hedef düzeyi, fosil yakıt kullanımını sürdürmeye ve bazı yönleriyle genişletmeye devam eden enerji sistemi stratejisiyle yakından bağlantılıdır. Kömür, elektrik üretiminde merkezi bir rol oynamayı sürdürmektedir: 2024 yılında Türkiye'de toplam elektrik üretiminin yaklaşık %36'sı kömürden sağlanmış olup, bu oran birçok OECD ülkesine kıyasla oldukça yüksektir ve fosil yakıtlara bağımlı bir enerji bileşimine işaret etmektedir. Kömüre yönelik bu süreklilik, düşük karbonlu alternatiflere planlı ve hızlı bir geçişten ziyade, enerji güvenliği algısı, yerli kaynak kullanımı ve sanayi politikası önceliklerine dayanan stratejik tercihlerle açıklanmaktadır.

Önemli olarak, Türkiye'nin yaklaşımı kömürü yalnızca artık (kalıntı) bir enerji kaynağı olarak tolere etmekle sınırlı değildir, resmi politika sinyalleri ve yatırım yönelimleri, ülkenin bölgesel enerji piyasalarında bir gaz ve kömür merkezi olarak konumunu sürdürme niyetine işaret etmektedir. Küresel ölçekte kömürden uzaklaşma eğilimlerine rağmen, politika çerçeveleri kapsamlı bir çıkış taahhüdü ya da yeni kömür izinlerine yönelik yasaklar getirmemiştir. Bunun yerine, hem yerli linyit üretimi hem de taş kömürü ithalatı yüksek düzeylerde devam etmekte, gaz altyapısına yönelik yatırımlar ulusal enerji planlamasında belirleyici bir yer tutmayı sürdürmektedir. Bu yönelim, büyük ekonomilerdeki daha geniş çaplı karbonsuzlaşma eğilimleriyle çelişmekte ve azaltım sürecindeki yapısal gecikmeyi pekiştirmektedir.

Bu örüntüler, mevcut altyapının, yatırım akışlarının ve kurumsal taahhütlerin birleşerek yüksek emisyonlu bir kalkınma yolunu yeniden ürettiği klasik bir fosil kilitleme durumunu ortaya koymaktadır. Kilitlenme dinamikleri tesadüfi değildir, enerji sektöründeki yerleşik aktörlerin çıkarlarından, ekolojik dönüşüm yerine finansal öngörülebilirliği önceleyen düzenleyici çerçevelerden ve uzun vadeli sürdürülebilirlik yerine kısa vadeli üretim istikrarını yücelten ekonomik stratejilerden kaynaklanmaktadır. Türkiye'de bu durum, ETS gibi yeni ortaya çıkan piyasa mekanizmalarıyla birlikte fosil yakıtlara yönelik politika desteğinin sürdürülmesi şeklinde kendini göstermekte, böylece görünürde iklim uygulamasını benimseyen, ancak pratikte fosil yakıt hâkimiyetini mümkün kılan hibrit bir yönetim modeli ortaya çıkmaktadır.

3.3. İklim markalaması olarak Sıfır Atık: Eşitsiz ekolojik değişim ve gençlik güvencesizliği

Hem Türkiye’de hem de İsveç’te iklim eylemi giderek ‘yeşil dönüşüm’ ve sürdürülebilirlik söylemleri üzerinden ifade edilmekte, bu söylemler piyasa ile uyumu ve uluslararası itibarın korunmasını önceliklendirmektedir. Ancak siyasal iktisat ve gençlik hakları perspektifinden bakıldığında, bu söylemler ortak bir yapısal durumu ortaya koymaktadır: çevresel yükler ve toplumsal riskler marjinalleştirilmiş topluluklara ve genç kuşaklara aktarılırken, iklim eylemi mevcut büyüme odaklı ekonomik modellerle uyumlu markalaşma pratiklerine indirgenmektedir.

Türkiye’de bu dinamik, iklim politikası söylemi içinde ‘sıfır atık’ gündeminin öne çıkmasında en belirgin şekilde görülmektedir. Uluslararası düzeyde öncü bir sürdürülebilirlik girişimi olarak sunulmasına rağmen, atık yönetişiminin maddi örgütlenmesi farklı bir tablo ortaya koymaktadır. Türkiye, Avrupa’dan plastik atık ithal eden en büyük ülkelerden biri hâline gelmiş, küresel atık değer zincirlerinde aşağı akışta yer alan bir düğüm olarak konumlanmıştır. Atık üretimini kaynağında azaltmak yerine, bu model Küresel Kuzey’deki aşırı tüketimin çevresel maliyetlerini Küresel Güney ve yarı çevrede daha zayıf düzenlemelere sahip alanlara aktarmaktadır.

Türkiye’de atıkların işlendiği koşullar, bu modelin çelişkilerini daha da görünür kılmaktadır. Yapılan incelemeler, geri dönüşüm bölgelerinde yaygın düzenleyici aksaklıklara işaret etmekte, etkili çevresel denetimin ve iş sağlığı ile güvenliği önlemlerinin yokluğu dikkat çekmektedir. Özellikle lityum piller ve toksik metaller içeren elektronik atıklar gibi tehlikeli atık akışları, çoğu zaman yakma veya ilkel yöntemlerle işlenmekte, bu da uzun vadeli sağlık etkileri olan zehirli gazların açığa çıkmasına neden olmaktadır. Bu geri dönüşüm ekonomileri, orantısız biçimde gençlere ve göçmen gençlere dayanmaktadır; bu kişilerin önemli bir kısmı koruyucu ekipman, resmi sözleşme, sağlık hizmetlerine erişim ve sosyal güvence olmaksızın çalışmaktadır. Uluslararası düzeyde ‘yeşil istihdam’ olarak sunulan bu faaliyetler, yerel düzeyde zayıf düzenleyici ortamlara gömülür, güvencesiz ve tehlikeli bir emek rejimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Benzer bir yapısal dinamik, farklı sektörler ve kurumsal düzenlemeler üzerinden gerçekleşmekle birlikte İsveç’te de gözlemlenmektedir. İsveç sıklıkla sürdürülebilirlikte öncü bir ülke olarak sunulsa da, yeşil dönüşümle bağlantılı çıkarım faaliyetleri, özellikle madencilik ve ormancılık, çevresel zarar ve toplumsal risklerin ortadan kaldırılmadığını, aksine yeniden dağıtıldığını göstermektedir. Kuzey bölgelerde, Sápmi bölgesi dâhil olmak üzere madencilik projelerinin genişlemesi, sıklıkla yenilenebilir enerji teknolojileri ve elektrikli ulaşım için gerekli hammaddelere olan taleple gerekçelendirilmektedir. Ancak bu projeler yerel ekosistemleri tehdit etmekte ve Sâmi topluluklarının geçim kaynaklarını, kültürel haklarını ve sağlığını doğrudan zedelemektedir.

Burada da gençler orantısız biçimde etkilenmektedir. Yerli Sámi gençleri, atalarından miras kalan topraklardan yerinden edilme, yaşam alanlarının ekolojik olarak tahrip edilmesi ve bölgelerinin geleceğini şekillendiren karar alma süreçlerinden dışlanma ile karşı karşıya kalmaktadır. Danışma yükümlülüklerine ilişkin resmi taahhütlere rağmen, çıkarım projeleri çoğu zaman yerli toplulukların yetersiz katılımıyla ilerlemekte; bu durum, düzenlemeden arındırılmış özel yönetim modellerine içkin daha derin yapısal eşitsizlikleri yansıtmaktadır. Çevresel adalet kaygıları, yeşil dönüşüm için gerekli olduğu ileri sürülen ulusal rekabetçilik ve kaynak çıkarımı önceliklerine tabi kılınmaktadır.

Emek dinamikleri de her iki bağlamda bu örüntüleri pekiştirmektedir. İsveç'te ormancılık, yenilenebilir enerji ve çıkarım sektörlerindeki 'yeşil işler', büyük ölçüde maliyet etkinliği ve kârlılık mantığıyla hareket eden özel şirketlerin kontrolü altındadır. Bu sektörlerde istihdam sıklıkla kısa süreli sözleşmeler, sınırlı kariyer ilerleme imkanları ve genç çalışanlar açısından zayıf pazarlık gücü ile karakterize edilmektedir. Riskler Türkiye'deki geri dönüşüm sektöründe olduğu kadar doğrudan tehlikeli olmasa da, ortaya çıkan temel sonuç benzerdir: gençler yeşil dönüşüme esnek bir iş gücü olarak dâhil edilmekte, ekonomik ve toplumsal faydalar ise başka aktörlerde toplanmaktadır.

Bu örnekler, çağdaş iklim yönetimi içinde daha geniş bir eşitsiz ekolojik değişim örüntüsünü ortaya koymaktadır. Yeşil dönüşüm stratejileri çevresel tahribatı, sağlık risklerini ve emek güvencesizliğini ortadan kaldırmamakta; bunları sınırlar, bölgeler ve toplumsal gruplar arasında yeniden dağıtmaktadır. Döngüsel ekonomi, çıkarımcılık ve yenilenebilir enerji yayılımına yönelik piyasa odaklı yaklaşımlar, ekolojik krizin kök nedenlerini, yani aşırı üretim, büyüme bağımlılığı ve özelleştirilmiş yönetimi ele almakta yetersiz kalmakta ve yeni adaletsizlik biçimleri üretmektedir.

Gençler açısından sonuçlar katlanarak artmaktadır. Hem Türkiye'de hem de İsveç'te marjinalleştirilmiş gençler –özellikle göçmen, yerli, kırsal ve düşük gelirli gruplar– yeşil dönüşümün faydalarından dışlanırken, maliyetlerini üstlenmektedir. İklim politikası ağırlıklı olarak atık yönetimi, kaynak çıkarımı ve özel yatırım üzerinden kurgulandığında, gençlerin haklarını, güvencesini ya da özne olma kapasitesini genişletmemekte; aksine sürdürülebilirlik etiketi altında güvencesizliği yeniden üretmektedir.

3.4. Sivil alan, gençlik örgütlenmesi ve teknokratik iklim yönetiminin sınırları

İklim yönetimi sıklıkla hedefler, araçlar ve uygulama kapasitesi meselesi olarak teknik bir çerçevede ele alınmaktadır. Oysa iklim dönüşümleri doğası gereği politiktir: kaynakları yeniden dağıtır, iş gücü piyasalarını yeniden şekillendirir, yerleşik ekonomik çıkarları sorgular ve toplumsal çatışmalar üretir. Bu nedenle, toplanma, örgütlenme ve ifade özgürlüğünü içeren korunan sivil alan, iklim politikasının tamamlayıcı bir unsuru değil; etkili ve adil iklim eylemi için yapısal bir ön koşuldur.

Türkiye’de bu ön koşul giderek ortadan kalkmaktadır. Kapsamlı belgeler, barışçıl toplanma, protesto ve kolektif eylem üzerinde süregelen bir kısıtlama örüntüsüne işaret etmekte; bu durumdan gençler ve gençlik öncülüğündeki örgütler orantısız biçimde etkilenmektedir. Gösteriler sıklıkla yasaklanmakta ya da dağıılmakta, katılımcılar keyfi gözaltılara ve yargı süreçlerine maruz kalmakta, gençlik örgütleri ise örgütlenme kapasitelerini sınırlayan idari baskılarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu tür bir ortamda, kamusal karar alma süreçlerine katılım gençler tarafından belirsiz sonuçlar ve ciddi kişisel maliyetler içerebilecek riskli bir faaliyet olarak algılanmaktadır. Bu korku ve otosansür ortamı, gençlerin iklim politikasının şekillendirilmesinde siyasi özne olarak hareket edebilme imkânını zayıflatmaktadır.

İsveç’te sivil alanın daralması daha az görünür olsa da, son siyasi gelişmeler demokratik katılımın daha incelikli ancak önemli bir aşınmaya uğradığını göstermektedir—özellikle göçmenler, sığınmacılar ve marjinalleştirilmiş gençler açısından. Sağ popülist etkinin yükselişi, özellikle göç ve uyum politikaları bağlamında daha dışlayıcı siyasi söylem ve politika tercihlerine katkıda bulunmuştur. Göçmen karşıtı söylemler ve kısıtlayıcı iltica politikaları, göçmen ve mülteci gençlerin iklim ve çevre yönetişimi de dâhil olmak üzere kamusal tartışmalara anlamlı biçimde katılabilecekleri alanları daraltmaktadır.

Bu dışlanma tesadüfi değildir. Göçmen ve irksallaştırılmış gençler, iklim etkilerine ve çevresel tahribata en açık gruplar arasında yer almakta, buna rağmen karar alma alanlarından sistematik olarak dışlanmaktadır. İsveç’te güvenlikleştirme ve ‘hukuk ve düzen’ gündemlerinin toplumsal kapsayıcılığın önüne geçirilmesi, iklim yönetişiminin katılımcı temellerini zayıflatmıştır. Marjinalleştirilmiş topluluklardan gelen gençler, hak sahibi aktörler olarak değil, deneyimleri ve bilgileri adil iklim çözümleri için hayati önemde olmasına rağmen, çoğu zaman yalnızca politika nesnelere olarak ele alınmaktadır.

Her iki bağlamda da sivil alanın daralması, iklim yönetişiminin teknokratik ve piyasa merkezli bir modelini pekiştirmektedir. Protesto, örgütlenme ve kolektif pazarlık olanakları—ister doğrudan baskı yoluyla ister dışlayıcı siyasi çerçeveler aracılığıyla—sınırlandığında, iklim politikası demokratik baskılardan kopuk hâle gelmektedir. Karar alma süreçleri devlet elitleri, piyasa aktörleri ve teknik uzmanlara doğru kayarken, yeniden dağıtım, çevresel adalet ve kuşaklar arası eşitlik talepleri geri plana itilmektedir.

Bu siyasetleştirme tarafsız bir sonuç değildir. Aksine, bu gelişme, bu yaklaşımlara karşı çıkabilecek toplumsal güçleri devre dışı bırakarak, büyümeye bağımlı ve fosil yakıtlarla uyumlu kalkınma yollarının sürmesini aktif biçimde mümkün kılmaktadır. Tarihsel olarak önemli çevresel ve iklimsel ilerlemeler, yalnızca uzman odaklı politika tasarımıyla değil, toplumsal mobilizasyon ve siyasi mücadele yoluyla ortaya çıkmıştır. Sivil alan daraldığında, ‘uygulama’ dönüşüm olmaksızın ilerleyebilmekte ve iklim eylemi, toplumsal adalet yerine piyasa istikrarıyla uyumlu bir yönetim pratiğine indirgenme riski taşımaktadır.

Gençler açısından sonuçlar derindir. Hem Türkiye’de hem de İsveç’te sivil alana yönelik kısıtlamalar—ister açık ister kurumsallaşmış biçimde ortaya çıksın—gençlerin örgütlenme, protesto etme ve iklimin geleceğini birlikte şekillendirme kapasitesini sınırlamaktadır. Marjinalleştirilmiş gençler—göçmenler, mülteciler ve yerli topluluklar dâhil—çifte bir dışlanmayla karşı karşıyadır: iklim risklerine daha fazla maruz kalırken, bu risklere verilecek yanıtların şekillendirilmesine anlamlı biçimde katılma imkânından da yoksun bırakılmaktadır.

Ev sahibi ve başkanlık ülkesi olarak Türkiye’nin iç sivil ortamı, COP31’in siyasi ufkunu kaçınılmaz olarak şekillendirecektir. Aynı zamanda İsveç gibi ülkelerdeki gelişmeler, güçlü kurumsal çerçevelere sahip bağlamların dahi sağ popülist baskılar altında demokratik gerilemeye açık olduğunu göstermektedir. Bu iki yönelim birlikte, COP31 için temel bir dersin altını çizmektedir: iklim politikası demokratik özgürlüklerden kopuk olduğunda ne etkili, ne adil ne de inandırıcı olabilir. Korunan sivil alan ve kapsayıcı gençlik katılımı olmaksızın, COP31’in uzun süredir küresel iklim rejimini sınırlayan teknokratik ve piyasa odaklı yönetim başarısızlıklarını yeniden üretme riski bulunmaktadır.

4. Politika önerileri

Bu politika belgesinde sunulan analiz, iklim krizinin mevcut büyüme odaklı ve piyasa güdümlü yönetim modellerine yapılacak kademeli uyarlamalarla ele alınamayacağını ortaya koymaktadır. COP31 yaklaşırken, iklim politikalarının ekolojik tahribatın, toplumsal eşitsizliğin ve gençlik güvencesizliğinin yapısal belirleyicileriyle yüzleşmesi gerekmektedir. Aşağıdaki öneriler, eleştirel kalkınma ve büyüme sonrası bir perspektife dayanmakta olup, ulusal, bölgesel ve çok taraflı düzeylerde karar alıcılara rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

4.1 İklim yönetişimini piyasa genişlemesi yerine yeniden dağıtım eksenine oturtmak

İklim politikası, azaltımın temel araçları olarak karbon fiyatlandırması ve piyasa temelli mekanizmaların ötesine geçmelidir. Emisyon ticaret sistemleri ve özel finansman araçları, iklim eyleminin omurgasını oluşturmamalıdır.

- Kredi, karma finansman ve spekülatif karbon piyasaları yerine, hibe temelli kamu iklim finansmanı önceliklendirilmelidir.
- İklim eylemi, artan oranlı vergilendirme, servet vergileri ve fosil yakıt sübvansiyonlarının kamu yatırımlarına yönlendirilmesi yoluyla—hem ülkeler içinde hem de ülkeler arasında—yeniden dağıtım temeline oturtulmalıdır.
- UNFCCC kapsamındaki iklim finansmanı çerçeveleri, eşitsiz ekolojik değişimi ve tarihsel sorumluluğu açık biçimde ele almalıdır.

4.2. Kayıp ve hasar fonu'nun adalet temelli finansman yoluyla güçlendirilmesi

- Kayıp ve Hasar Fonu'nun kredi yerine hibe temelli finansmanla işlemesi sağlanmalı; böylece iklimden en fazla etkilenen ülkelerin ek borç yükü altına girmesi önlenmelidir.
- Tarihsel emisyonlar ve ekonomik kapasite temelinde zorunlu katkı mekanizmaları oluşturulmalı; buna başlıca fosil yakıt üreticisi ülkeler ve sektörler de dâhil edilmelidir.
- Fonun yönetimi ve kaynak tahsisi süreçlerinde, etkilenen toplulukların, gençlik örgütlerinin ve yerli halkların doğrudan erişimi ve katılımı güvence altına alınmalıdır.

4.3. Fosil yakıtlardan çıkışa yönelik bağlayıcı yol haritalarına taahhüt

COP31, kömür, petrol ve gaz dâhil olmak üzere fosil yakıtların aşamalı olarak terk edilmesine yönelik açık ve zaman sınırlı taahhütler ortaya koymalıdır.

- Üye devletler, Uluslararası Adalet Divanı'nın (ICJ) Danışma Görüşü'nü tanımalı ve buna uygun hareket etmeli; ayrıca Fosil Yakıtların Yayılmasının Önlenmesi Anlaşması'nı imzalamalıdır.
- Fosil yakıtlardan çıkış takvimleri ve yol haritaları oluşturulmalı, Ulusal Katkı Beyanlarına (özellikle Küresel Kuzey ülkelerinde) entegre edilmeli ve 1,5 °C ile uyumlu senaryolarla uyumlu hâle getirilmelidir.
- Kömürle çalışan enerji santralleri ve gaz merkezleri dâhil olmak üzere yeni fosil yakıt altyapıları, Küresel Kuzey'in kalkınma stratejilerinden açık biçimde dışlanmalıdır.
- Adil geçiş çerçeveleri kamu tarafından planlanmalı ve kamu kaynaklarıyla finanse edilmeli, geçişten etkilenen işçiler ve topluluklar için güvenceler sağlanmalıdır.

4.4. 'Yeşil Büyüme' söylemlerinin reddedilmesi ve büyüme sonrası politika çerçevelerinin benimsenmesi

İklim eylemi, başarı ölçütü olarak GSYH büyümesinden ayrıştırılmalıdır.

- Hükümetler, ekolojik bütünlüğü, toplumsal refahı ve kuşaklar arası adaleti önceliklendiren alternatif göstergeleri benimsemelidir.
- İklim politikaları, özellikle yüksek gelirli ekonomilerde aşırı üretim ve aşırı tüketimle açık biçimde mücadele etmelidir.
- COP31, UNFCCC süreci içinde büyüme sonrası ve küçülme (degrowth) perspektifine dayanan politika yolları için resmi bir alan açmalıdır.

4.5. Ekolojik boşaltımı önlemek için küresel atık ve çıkarım ekonomilerinin düzenlenmesi

İklim politikası, küresel eşitsizliklerin yeniden üretilmesinde atık ticaretinin, çıkarımcılığın ve kaynak yoğun 'yeşil' sektörlerin rolüyle yüzleşmelidir.

- Sınır ötesi atık taşımacılığı sıkı biçimde düzenlenmeli; çevresel boşaltımı önlemek için bağlayıcı uygulama mekanizmaları oluşturulmalıdır.
- Geri dönüşüm, atık yönetimi, madencilik ve ormancılık sektörleri güçlü kamu düzenlemeleri, emek korumaları ve çevresel standartlar çerçevesinde yönetilmelidir.
- İklim liderliği markalaşma girişimlerine indirgenmemeli; sürdürülebilirlik iddiaları emek, sağlık ve ekosistemler üzerindeki maddi etkiler temelinde değerlendirilmelidir.

4.6. Gençlik katılımının takdire bağlı Bir uygulama değil, bir hak olarak güvence altına alınması

Gençlik katılımı, iklim yönetişiminin bağlayıcı bir bileşeni olarak kurumsallaştırılmalıdır.

- Ulusal iklim organlarında, COP süreçlerinde ve iklim finansmanı mekanizmalarında gençlerin temsili yasal olarak güvence altına alınmalıdır. Bu temsil, GONGO'lar yerine bağımsız gençlik örgütleri aracılığıyla sağlanmalıdır.
- Gençlik öncülüğünde iklim fonları oluşturulmalı ve kamu kaynaklarına doğrudan erişim sağlanmalıdır.
- Katılım çerçeveleri, göçmen, yerli, kırsal, düşük geliri ve LGBTI+ topluluklar dâhil olmak üzere marjinalleştirilmiş gençlerin kapsanmasını önceliklendirmelidir.

4.7. İklim eyleminin ön koşulu olarak sivil alanın korunması

Sivil özgürlüklerin kısıtlandığı ortamlarda iklim yönetişiminin başarılı olması mümkün değildir.

- Devletler, iklim savunuculuğu yürüten gençler ve sivil toplum aktörleri için toplanma, örgütlenme ve ifade özgürlüğünü güvence altına almalıdır.
- COP31, sivil alanı bir iklim yönetişimi meselesi olarak tanımalı ve protesto, örgütlenme ve muhalefet üzerindeki kısıtlamaları siyasi yetki alanı kapsamında ele almalıdır.
- İklim katılımı, danışma süreçlerine indirgenen bir uygulama değil, siyasi bir hak olarak ele alınmalıdır.

4.8. Yeşil dönüşümde emek hakları ve sosyal korumanın merkeze alınması

Adil bir geçiş, iklim politikalarının güvencesizliği yeniden üretmek yerine emek koşullarını aktif biçimde iyileştirmesini gerektirir.

- Yeşil işler, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik ve toplu pazarlık hakları dâhil olmak üzere bağlayıcı emek standartları çerçevesinde tanımlanmalıdır.
- Gençlik istihdam stratejileri, kısa vadeli ve proje bazlı işlerden ziyade uzun vadeli güvenceli istihdamı önceliklendirmelidir.
- Enerji, konut, ulaşım ve bakım hizmetlerinde kamu sektörünün öncü rolü, adil sonuçların sağlanması açısından kritik önemdedir.

4.9. COP süreçlerinin ve iklim yönetişiminin yeniden siyasallaştırılması

Son olarak, COP31 sistemik krizlerle yüzleşebilecek bir siyasi alan olarak yeniden sahiplenilmelidir.

- İklim müzakereleri, teknik iyileştirmelerin ötesine geçerek güç ilişkileri, eşitsizlik ve siyasi sorumlulukla doğrudan yüzleşmelidir.
- Bağımsız gençlik örgütleri, yalnızca paydaşlar olarak değil, iklimin geleceğini şekillendiren siyasi aktörler olarak tanınmalıdır.
- İklim yönetişimi dayanışma, kolektif eylem ve demokratik mücadele temelinde inşa edilmelidir.

